

POSTARAĆ SIĘ (53) *vb pf*

się (29), się (24).

o oraz oba a jasne (w tym w pierwszym 2 r. błędne znakowanie).

inf postarać się (14). ◇ *fut 1 sg* postarąm się (16). ◇ *3 sg* postarą się (3). ◇ *1 pl* postarąmy się (6). ◇ *2 pl* postaracie się (1). ◇ *praet 3 sg m* postarął się (5). *f* postarała się (1). ◇ *3 pl m pers* postarali się (2). ◇ *imp 2 sg* postaraj się (1). ◇ *2 pl* postarajcie się (1). ◇ *3 pl* niechaj się postarają (1). ◇ *con 3 sg m* by się postarął (1). ◇ *impers con* by się postarano (1).

Sł stp brak, Cn s.v. sprawuję co, Linde bez cytatu.

Dołożyć starań do czegoś, zatroszczyć się o kogoś lub o coś; studere PolAnt; conari, facere Mącz (53): Za tym znać dam W.M. co wždy będzie z tego. (-) DAy to Boże by tylko/ bez odwołki wielkiej [...]. (-) POftarám sie/ lecz W.M. nie wznawiaj nikomu/ Aż z rzeczą vpewnioną/ przyjdzie sam do Domu. *PaxLiz D4.*

postarać się około czego (1): będąc Bog raczył á pánowie Krześcijánłcy pomoga/ poftáramy sie s pilnością około thákicy wyprawy w krotkim czáfu. *BielKron 414v.*

postarać się komu o co (2): Co czynicye ludzye ktorzyfcye sie około nábycya tylko pienyędzy zabáwili/ á około wálłfych łynow [...] pilności nye czynicye. Te łłowá [...] ifcye dzis może tho nyektorym ná oczy wyrzucác. Ktorzy wolą pyenyádzmy myęłzkow dołypowác/ álbo łkárbow dokłádác/ niż dzyatkam łwym o rozum náuką sie poftháráć. *GliczKsiqż M2, E4.*

postarać się o co (25): *RejKup E; GliczKsiqż N5v; co sie tycze Koncylium/ o ktore prołzą [luteranie]/ y o to [cesarz] sie poftára/ iedno prze inne trudnołci mułiemy czáfu czekác BielKron 208v, 206; RejAp [Ff5]v; RejZwierc 115v; BudNT przedm a6; SkarJedn 210; tudzielz y Zydy [...] zazdrołć wzrułzyłá/ ifz sie z Magámi zmowiwłzy/ o złe Chrzełciánłkie poftaráli. SkarŻyw 304, 299; CzechEp 235; NiemObr 61, 129. Cf postarać się komu o co; Ze zdaniem dopełnieniowym, Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia.*

[*postarać się o co u kogo przez kogo: chcemy to po t.m. miecz, abysie t.m. przez kogo postarał odom kuchmistrza niebossczyka narbuta vsamey narbutowey dla praczek yey k.m. ListyPol 1548/475.*]

postarać się czym (2): *GliczKsiqż M2; á nowy Cefarz náłtał/ ná zachod łłońcá Kárzeł wielki (o co sie też praktykami łwymi poftárali/ Bifkupowie R. z vkrzydzeniem Cefárzow Konłtántynopolitánłkich). NiemObr 61.*

postarać się o kim (2): Dla nich możne krole łrodze zówzdi raczył kárác/ Bo sie o nich ná włłem pilnye iuz ták chcyáł poftáráć *LubPs Y; SkarŻyw 462.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: o to (9), o tym (1); aby, żeby, by (17), iż (4), jakoby 'żeby' (4), jako (1), ne (lat.) (1)] (27): yefli sie nye poftáracye/ ábyfcye byli tákycgo żywotá yákycgo łá dzyeći/ nye olięgnycye żywotá wyecznego. *GliczKsiqż D7; Zmłodu tedy ma sie káždy ná tho myeć/ wczym sie k łátom przyłłedłły okázác ma/ ku czemu rodzicowie poftáráć sie máyá/ áby łynowye ich nyepollednyeyffy byli. GliczKsiqż E7, K2, P; Chciałem sie był nieborak też o to poftáráć/ Abych co ieft leplżego wždy vmiał rozeznác. RejWiz 36; BibRadz 2.Petr 1/15; co łłyłżac od łiebie/ y ia poftáram łye o to/ ne fim amplius pondus telluris iners. OrzRozm Pv; á otym sie poftáramy/ áby*

żaczkowie íthudenći byli w Kollegiách dobrze vczeni *BielKron* 219; ktory [*kurfierst Saski*] fie o tho poftára/ iákoby záfię łwe doftoienftwo y imienie tobie mocą wydarł *BielKron* 237, 207v, 214, 311v; Ego obwiam conabor tibi Dave, Poftáram fie Dawufie yákoć zábieżę. *Mqcz* 492c, 233a; *GórnDworz* O3; *WujJud* 27; *BudNT przedm* a6; iellifz fię do tego czáfu dziewicą zwał/ poftáram fię ífz te⁸⁰ vcźciwe⁸⁰ imienia zbędziefz. *SkarŻyw* 308; Ten [*Marcyjan*] fię z fercá práwego zá vpominánim Leoná poftárał/ ífz fię on wielki 630 Biskupow poczet w Kálcedonie zgromádził. *SkarŻyw* 318; iedz zá morze [...]: á wiernie fię o to poftáray/ ábyśmi ciáło ktorego męczeńniká Chryftułowego przywiołł. *SkarŻyw* 440, 595; *CzechEp* 122, 258; *NiemObr* 129; *PudłFr* 50; *CiekPotr* 67; *GosłCast* 50; [*ListyPol* 1547/397; *ZapWpolActAdv* 1549 205/11].

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnym (1): Cefarz też wyrok vczynił [...]/ áby [...] rzeczy [...] było zawiefzenie áż do poftánowienia rzeczy poľpolitey/ thakież do Koncilium/ o ktore rzekł fie Cefarz pofthárac yż fię rychło pocźnie *BielKron* 210v; [voiewoda profi#e#l cefarza abi mu pomocz dal zebi wfial zafie pokucie, a rzeki sie pilnie poftaracz o kamieniecz zebi go doftacz miał *ListyPol* 1541/232].

Zwrot: »postarać się pilnie (a. pilno, a. z pilnością)« [*szyk zmienny*] (5): rodzicy ktorzy fie chcą doczekác po lynye íwym áby dobrem oratorem álbo rzecznykyem ośtał/ nyechay pilnye o tho fie poftárayą áby wthem práwye yełfcze w pyeluchách będąc y pyersi mátczyne ísac vczyć fie począł. *GliczKsiąż* K2, P; *LubPs* Y; *BielKron* 414v; *SkarJedn* 210; [*ZapWpolActCon* 1537 9/98].

Szereg: »postarać się a pogłobić« (1): tym tedy więcey małz fie poftárac/ á pogłobić yemu [*dziecięciu*] o dobre wychowánye/ yákoby pothym godzyen pánu Bogu [...] mógł być. *GliczKsiąż* E4.

a. *Wystarać się o coś, wyszukać* (7) :

postarać się komu o kogo (1): íobyie równą [*żonę*] káždy poyác ma/ y ocyec íynowi íwemu o taką fie ma poftárac. *GliczKsiąż* Q2.

postarać się o kogo, o co (7): Opátrzmy íobie okręt ná brzegu y zmowmy przewoz/ á ia fię poftáram o pieniądze. *SkarŻyw* 134; *NiemObr* 169, 170; mogli by Krol Ie⁸⁰ M. rofkazác/ poftárac fię o rzemieśniká dobrego/ ktory [...] będzie vftáwicznie robił ármaturę *GrabPospR* L, L; [*ListyPol* 1547–1548/463]. *Cf postarać się komu kogo; Zwrot.*

postarać się o czym (1): íabym rádźił poftárac fie o ftárym mieczu: Coby go to mógł wiac czyście w gárści obie *WyprPl* B.

Zwrot: »[o co] pilnie się postarać« (1): záłuię zá grzechy moie/ á rádźę áby [...] o Synod fię pilnie poftárano/ ná ktorymby fię takie rozerwánie kościołow Bożjch vfpokoilo. *SkarJedn* 210.

Synonim: przyczynić się.

Formacje współrdzenne cf STARAC.

Cf POSTARANIE